## 279568 ـ به عنوان مفرده حج کرده اما برای قدوم طواف به جای آورده و به نیت عمره سعی را به جای آورده است

### سوال

همراه با تعدادی از جوانان دی‌ندار به نیت اِفراد حج کردم اما وقتی به مکه رسیدم از آنان پرسیدم: الان چه‌کار کنیم؟ گفتند: طواف و سعی را به جای می‌آوریم. گفتم: یعنی عمره؟ و همراه آنان طواف و سعی را به نیت عمره انجام دادم و نمی‌دانستم که طواف و سعی برای حج است و نیازی نیست که عمره را به جای بیاورم. آیا حج من صحیح است؟

### پاسخ مفصل

الحمدلله.

اولا:

شخص مُفرِد کسی است که تنها نیت حج دارد و پیش از انجام حج، عمره را به جای نمی‌آورد.

وی هرگاه به مکه رسید طواف قُدوم را انجام می‌دهد که در حق وی سنت است و واجب نیست و می‌تواند پس از آن سعی را انجام دهد و اگر سعی را انجام داد همان به عنوان سعیِ حج برای او کافی است و بنابر قول جمهور فقها دیگر لازم نیست دوباره سعی را انجام دهد.

بهوتی در کشاف القناع (۲/ ۴۱۱) می‌گوید: اِفراد به این صورت است که حج را به تنهایی [بدون عمره] به جای آورد و پس از پایان آن [یعنی پایان حج] عمرهٔ [واجب] اسلام را اگر قبلا انجام نداده، انجام دهد.

و در دایرة المعارف فقهی (۲۹/ ۱۲۱) آمده است:

«طواف قُدوم: که آن را طواف قادم و طواف ورود و طواف تحیت نیز می‌گویند زیرا برای شخصی که تازه آمده یا از غیر مکه وارد مکه شده یا برای تحیت و سلام به کعبه انجام می‌گیرد و همین‌طور آن را طواف لقا (طواف دیدار) گویند زیرا در اولین دیدار با کعبه انجام می‌شود.

و طواف قُدوم نزد حنفیان و شافعیان و حنبلیان برای کسانی که از جاهای دیگر به مکه آمده‌اند به هدف تحیت و سلام خانهٔ کعبه، سنت (مستحب) است، برای همین مستحب است که بدون تاخیر انجام شود».

ثانیا:

اگر شما طواف و سعی را به جای آورده‌اید اما از احرام خارج نشده‌اید همچنان در حال اِفراد هستید و حجتان صحیح است و این‌که نیت عمره کرده‌اید مشکلی ایجاد نمی‌کند زیرا وارد کردن عمره بر حج نزد جمهور فقها تاثیری ندارد.

در کشاف القناع (۲/ ۴۱۲) آمده است: و اگر به [نیت] حج احرام کرد و سپس عمره را بر آن وارد ساخت احرامش به آن [یعنی به عمره] صحیح نیست زیرا اثری بر آن مترتب نمی‌شود و سودی از آن نمی‌برد به خلاف آن‌چه گذشت و قارن نمی‌شود زیرا با احرام دوم چیزی بر وی الزام نمی‌شود».

و اگر از احرام خارج شده‌اید یعنی موی خود را کوتاه کرده‌یا تراشیده‌اید و لباس پوشیده‌اید این یعنی یک عمره انجام داده‌اید که مشکلی در آن نیست، زیرا اساسا برای شخص مُفرد مستحب است که تا وقتی قربانی‌اش را نیاورده حجاش را فسخ کرده و به عمر تغییر دهد، سپس در روز هشتم [ذی الحجه] برای حج احرام کند.

در کشاف القناع (۲/ ۴۱۵) آمده است: برای کسی که قارِن یا مُفرد است مستحب است که نیت حج را فسخ کرده و نیت عمرهٔ مفرده کنند، پس هرگاه [عمره‌شان] به پایان رسید و از احرام خارج شدند، برای حج احرام کنند تا حجشان تمتع شود، البته اگر هدی (قربان) را نیاورده باشند زیرا از پیامبر ـ صلی الله علیه وسلم ـ به اثبات رسیده که ایشان یارانش را که به نیت اِفراد یا قِران نیت حج کرده بودند امر کردند که همه از احرام بیرون بیایند و آن را به عمره تغییر دهند مگر کسانی که قربانی را با خود آورده بودند.

شیخ ابن عثیمین ـ رحمه الله ـ می‌گوید: تغییر حج به عمره تا آن‌که حج تمتع شود سنتی است موکد که یا واجب است و یا مورد تاکید، اما صحیح این است که فسخ حج و تبدیل آن به عمره واجب نیست بلکه مورد تاکید است (الشرح الممتع: ۱۰/ ۳۱۵).

دلیل فسخ، روایتی است که مسلم (۱۲۱۸) از جابر بن عبدالله ـ رضی الله عنه ـ دربارهٔ چگونگی حج پیامبر ـ صلی الله علیه وسلم ـ آورده که گفت: تا آن‌که آخرین طوافش بر مروه بود فرمود: اگر آن‌چه گذشته بازمی‌گشت با خود قربانی نمی‌آوردم و آن را عمره ادا می‌کردم، پس هرکس از شما همراه خود هَدی (قربانی) نیاورده پس از احرام بیرون آید و آن را عمره کند پس سُراقه بن مالک بن جُعشُم برخاست و گفت: ای رسول خدا، آیا تنها برای این سال یا برای ابد؟ پیامبر ـ صلی الله علیه وسلم ـ انگشتانش را در هم کرد و فرمود: عمره در حج داخل شد، خیر، بلکه برای ابد، برای ابد.

بنابراین دانستیم که حج شما در هر دو حالت صحیح است؛ در حالت نخست مفرده است و در حالت دوم تمتع که در این حالت لازم است که قربانی تمتع را انجام دهید.

والله اعلم.